

DOI: 10.7251/GFP1303101C

UDC: 347.736+347.91(497.11)

Pregledni rad

Datum prijema rada:
11. jun 2013.

Datum prihvatanja rada:
20. jun 2013.

Prof. dr

Vladimir Čolović
*redovni profesor, Fakultet
pravnih nauka, Panevropski
univerzitet „Apeiron“, Banja
Luka*

Osnovne karakteristike i pravna priroda pre- pack reorganizacije (unapred pripremljenog plana reorganizacije) u zakonodavstvu Srbije

sa osvrtom na odnos stečajnog postupka i postupka reorganizacije

Apstrakt: Postupak reorganizacije predstavlja mogućnost nastavka rada stečajnog dužnika, ako se uspešno izvrši plan reorganizacije koji je najvažniji akt tog postupka. No, osim „običnog“ plana reorganizacije, u zakonodavstvu Srbije se reguliše i unapred pripremljen plan reorganizacije. Ovaj plan se podnosi istovremeno sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka. Određivanje pravne prirode, odnosno, davanje odgovora na pitanje, šta je unapred pripremljen plan reorganizacije, nemoguće je bez određivanja pravne prirode „običnog“ plana reorganizacije. Da li plan ima imperativnu prirodu ili se radi o ugovoru dužnika sa poveriocima? Da bi se, na pravi način, odredila pravna priroda ovih instituta, neophodno je odrediti odnos postupka reorganizacije i stečajnog postupka, kao i plana reorganizacije i stečajnog postupka. U radu se analiziraju četiri pitanja koja su od važnosti za određivanje pravne prirode unapred pripremljenog plana reorganizacije: 1) Status stečajnog postupka nakon pokretanja postupka reorganizacije; 2) Status plana reorganizacije prema stečajnom postupku; 3) Da li se, nakon izvršenja plana reorganizacije, stečajni postupak obustavlja ili zaključuje; i 4) Da li se, u slučaju obustave primene ili neizvršenja plana reorganizacije, kada se stečajni postupak ponovo po-

kreće, sprovode sve radnje stečajnog postupka. Autor definiše zaključak, da ovaj akt ima ugovorni karakter.

Ključne reči: stečajni postupak, reorganizacija, plan reorganizacije, dužnik, poverioci, sud, stečajni upravnik.

UVODNI DEO

Postupak reorganizacije stečajnog dužnika predstavlja mogućnost za nastavak njegovog poslovanja, iako je protiv njega pokrenut stečajni postupak. U postupku reorganizacije se podnosi plan reorganizacije ili stečajni plan, koji je glavni akt tog postupka i od čije sadržine zavisi, da li će stečajni dužnik nastaviti sa radom ili će biti nastavljen stečajni postupak protiv njega¹. O tome, pre svega, odlučuju poverioci. Plan reorganizacije pruža široke mogućnosti za definisanje statusa stečajnog dužnika, nakon otvaranja stečajnog postupka, ukoliko se pojavi mogućnost opstanka tog dužnika i ukoliko se postupak reorganizacije uspešno sprovede. Mogućnost opstanka stečajnog dužnika, zavisi, na prvom mestu, od predloga plana reorganizacije, odnosno, od mera reorganizacije (termin upotrebljen u domaćem stečajnom zakonodavstvu), koje su raznovrsne, ali one moraju biti opravdane, tj. mora postojati šansa da se one sprovedu u postupku reorganizacije².

U zakonodavstvu Srbije je donesen Zakon o stečaju (dalje: ZS)³ koji, osim „običnog“ plana reorganizacije⁴, predviđa i mogućnost podnošenja unapred pripremljenog plana reorganizacije (koji se još naziva pre-pack). Određivanje pravne prirode, odnosno, davanje odgovora na pitanje šta je pre-pack reorganizacija, nemoguće je bez određivanja pravne prirode „običnog“ plana reorganizacije. Osim toga, da bi se, na pravi način, odredila pravna priroda ovih instituta, neophodno je odrediti odnos postupka reorganizacije i stečajnog postupka, kao i plana reorganizacije i stečajnog postupka. U vezi sa tim, mora se odrediti i status stečajnog postupka do usvojenja plana reorganizacije, kao i nakon prihvatanja i potvrde tog plana. Plan reorganizacije se sastoji od oblika ili mera reorganizacije, od čijeg uspešnog sprovođenja, zavisi i uspeh reorganizacije. Klasifikovati ove mere je od velike važnosti, obzirom da je vrlo retko sprovođenje reorganizacije bez sprovođenja više mera ili oblika reorganizacije (ne jedne)⁵.

Kod određivanja pravne prirode plana reorganizacije, i unapred pripremljenog i „običnog“, izdvajaju se četiri sporna pitanja, a to su: 1) Status stečajnog postupka nakon pokretanja postupka reorganizacije. Postupak reorganizacije se može pokrenuti u toku stečajnog postupka, ali i u toku prethodnog stečajnog postupka. Ovde se, pre svega, misli na samo pokretanje postupka reorganizacije, kao i na njegovo sprovođenje do usvajanja plana, odnosno, do izvršenja plana reorganizacije; 2) Status plana reorganizacije, odnosno, stečajnog plana, kako se naziva u drugim zakonodavstvima, prema stečajnom postupku.

¹ Dika M., *Insolventijskopраво*, Zagreb 1998., str. 75

² Jovanović-Zattila M., Čolović V., *Stečajno pravo*, Beograd 2007., str.153

³ Zakon o stečaju Republike Srbije (Sl.glasnik R.Srbije br. 104/2009, 99/2011 – dr.zakoni 71/2012, odluka US)

⁴ Ovaj termin ćemo koristiti kako bi ga razlikovali od unapred pripremljenog plana reorganizacije

⁵ Jovanović-Zattila M., Čolović V., *nav.delo*, str.153-154

ZS uopšte ne određuje njegov status, kao ni pravnu prirodu, već reguliše, jedino, njegovu sadržinu i način usvajanja. Da li plan reorganizacije ima dobrovoljni ili prinudni karakter, odnosno, da li se radi o ugovoru ili o aktu, koji ima prinudni karakter, a koji možemo nazvati i sudskim aktom, ako imamo u vidu njegovu potvrdu. ZS se ne zadržava na ovom pitanju, iako je veoma bitno odrediti položaj tog plana u odnosu na stečajni postupak, jer sudbina stečaja zavisi od sadržine plana, kao i njegovog usvajanja i izvršenja; 3) Zatim, da li se, nakon izvršenja plana reorganizacije, stečajni postupak obustavlja ili zaključuje? Ovdemoramo da razlikujemo obustavu od zaključenja stečajnog postupka. Naime, ako dođe do obustave stečajnog postupka, to znači da ne postoji jedan od stečajnih razloga. Do toga će doći, ako su naknadno prestali da postoje razlozi, zbog kojih je pokrenut stečajni postupak i ako predlagač povuče predlog. Sud, takođe, može da obustavi stečajni postupak, ako se utvrdi da je stečajni dužnik postao solventan ili je došlo do poravnjanja sa poveriocima. Znači, tada stečajni dužnik nastavlja sa radom, tj. nastavlja da i dalje egzistira. Sa druge strane, kod zaključenja stečajnog postupka, razlikujemo redovne i izuzetne situacije. Pod izuzetnom situacijom podrazumevamo i postupak reorganizacije, kada se izvrši, u potpunosti, plan reorganizacije i stečajni dužnik može nastaviti sa radom. Međutim, ako uzmemo u obzir redovne situacije, odnosno, osnovne slučajeve stečaja, stečajni dužnik se briše iz registra privrednih subjekata; i 4) Na kraju, da li se, u slučaju obustave primene ili neizvršenja plana reorganizacije, kada se stečajni postupak ponovo sprovodi, sprovede sve radnje stečajnog postupka, pa i one, koje su sprovedene u stečajnom postupku, koji je tekao pre usvajanja plana. Pitanje je od izuzetne važnosti za stečajni postupak, uopšte, jer se, u ovom slučaju, mora voditi računa o zaštiti svih subjekata postupka, ne samo poverilaca, zatim o troškovima postupka, kao i o mogućnosti, odnosno, nemogućnosti izvršenja pojedinih radnji.

UNAPRED PRIPREMLJENI PLAN REORGANIZACIJE (PRE PACK REORGANIZACIJA)

Da bi mogli da odredimo pravnu prirodu unapred pripremljenog plana reorganizacije, potrebno je da se osvrnemo na njegove osnovne karakteristike i njegov status u postupku reorganizacije. Isto tako, kasnije ćemo posvetiti pažnju najvažnijim elementima „običnog“ plana reorganizacije, kako bi se napravila distinkcija između ova dva akta. Institut unapred pripremljenog plana reorganizacije u zakonodavstvo Srbije, preuzet je iz američkog Zakona o bankrotstvu⁶. Unapred pripremljeni plan reorganizacije zahteva minimalno trošenje vremenskih resursa, teži očuvanju u velikoj meri personalnog supstrata dužnika, putem zadržavanja zaposlenih na njihovim radnim mestima i kraćim ostankom u stečaju. Isto tako, sprečavaju se nezadovoljni poverioci da otmu kontrolu nad stečajnim dužnikom od njega samog⁷. Prethodni Zakon o stečajnom postupku Srbije (dalje: ZSP)⁸ je propisao da se plan reorganizacije može podneti istovremeno sa podnošenjem predloga za pokretanje postupka stečaja, kao i da plan reorganizacije može biti podnet i od strane stečajnog dužnika⁹.

⁶ The Bankruptcy Code USA, Chapter XI

⁷ Spasić S., Reorganizacija, Beograd 2009., str. 2; Odredbe Glave XI u američkom stečajnom zakonu koje regulišu klasičnu reorganizaciju često nazivaju i “slobodan pad”, jer nema sigurnosti i sigurnog ishoda.

⁸ Zakon o stečajnom postupku Republike Srbije (Sl. glasnik R. Srbije br. 84/2004)

⁹ Spasić S., nav. delo, str. 3

Ako se plan reorganizacije podnosi istovremeno sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka, njegov naziv se, prema ZS, menja u unapred pripremljen plan reorganizacije¹⁰. Ako stečajni dužnik, istovremeno sa podnošenjem predloga za pokretanje stečajnog postupka, podnese unapred pripremljen plan reorganizacije, u predlogu se mora jasno naznačiti da se predlaže pokretanje stečajnog postupka reorganizacijom, u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije. Stečajni sudija u roku od tri dana od dana podnošenja urednog predloga, donosi rešenje o pokretanju prethodnog postupka za ispitivanje ispunjenosti uslova za otvaranje postupka stečaja u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije kojim zakazuje ročište za odlučivanje o predlogu i glasanje o planu na koje poziva sve poznate poverioce. Ročište se održava u roku predviđenom za okončanje prethodnog postupka. Oglas o pokretanju prethodnog postupka za ispitivanje ispunjenosti uslova za otvaranje postupka stečaja u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije izrađuje stečajni sudija i objavljuje se na oglasnoj tabli suda i u Službenom glasniku Republike Srbije, kao i u najmanje tri visokotiražna dnevna lista koji se distribuiraju na celoj teritoriji Republike Srbije. Troškove objavljivanja oglasa, kao i druge troškove prethodnog postupka dužan je da predujmi predlagač u iznosu koji odredi sud, a u roku od tri dana od dana dobijanja sudskog naloga. U slučaju da predlagač ne uplati predujam, stečajni sudija će obustaviti prethodni postupak i predlog odbaciti. Prethodni postupak traje najmanje 30, a najviše 45 dana. Stečajni sudija može zaključkom produžiti ovaj rok za najviše 15 dana, ukoliko to zahtevaju razlozi složenosti poslovanja i dužničko poverilačkih odnosa u vezi sa stečajnim dužnikom¹¹. Na predlog podnosioca plana stečajni sudija, u roku od pet dana od dana podnošenja predloga, može odrediti zabranu izvršenja na obezbeđenoj i neobezbeđenoj imovini stečajnog dužnika. U slučaju da nisu ispunjeni uslovi za otvaranje stečajnog postupka u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije propisani u ZS, stečajni sudija odbacuje predlog za pokretanje postupka, a najkasnije pet dana pre održavanja ročišta za glasanje o unapred pripremljenom planu reorganizacije. Za potrebe glasanja o unapred pripremljenom planu reorganizacije smatra se da su sve obaveze stečajnog dužnika nastale pre podnošenja unapred pripremljenog plana reorganizacije dospele na dan održavanja ročišta o glasanju za plan. Stečajni sudija, postupajući po zahtevu zainteresovanog lica, može izvršiti procenu visine potraživanja za potrebe glasanja o unapred pripremljenom planu reorganizacije.

Ako se unapred pripremljeni plan reorganizacije na ročištu usvoji, stečajni sudija će, rešenjem, istovremeno otvoriti stečajni postupak, potvrditi usvajanje unapred pripremljenog plana reorganizacije i obustaviti stečajni postupak. Ako se na ročištu ne usvoji unapred pripremljen plan reorganizacije, stečajni sudija rešenjem odbija predlog za pokretanje stečajnog postupka u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije. Ako je podnosilac plana izdejstvovao meru zabrane izvršenja dovođenjem stečajnog sudije u zabludu, tako što je prikazao netačne podatke o svojim dugovanjima, odnosno, propustio da navede podatke od značaja za odluku suda, podnosilac predloga je u obavezi da naknadi štetu koja je poveriocima prouzrokovana takvom zabranom. Odredbe ovog zakona kojima se uređuju reorganizacija i plan reorganizacije, primenjuju se i na postupak stečaja pokrenut u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije, osim ako je ovim zakonom drugačije propisano. Obaveze nastale od dana podnošenja unapred pripremljenog plana

¹⁰ Član 155, st.4 ZS

¹¹ Član 159 ZS

reorganizacije do dana održavanja ročišta za odlučivanje o predlogu, u slučaju usvajanja plana, smatraju se troškom stečajnog postupka, ako planom reorganizacije nije drugačije predviđeno¹².

Unapred pripremljeni plan reorganizacije znači, u suštini, poziv da se pregovara o planu reorganizacije sa poveriocima i traži prihvatanje tog plana pre podnošenja prijave za stečaj, a imajući u vidu da sa poveriocima vrlo brzo dogovor može biti postignut, a iz stečaja se izlazi vrlo brzo. Tri razloga predstavljaju motiv za izbor unapred pripremljenog plana reorganizacije, a to su: a) dogovor poverilaca, b) izbegavanje potpunog prestanka delatnosti i c) očuvanje poslovanja¹³. Unapred pripremljeni plan reorganizacije je odlično rešenje kada dužnik ima ograničen broj poverilaca, tako da je na sudu da proceni da li je u postupku, koji je prethodio podnošenju ovog plana, došlo do poštovanja svih kogentnih normi stečajnog zakona. Sud se ne upušta u ekonomsku opravdanost i izvodljivost plana. Međutim, okolnost da je unapred pripremljeni plan reorganizacije usvojen od poverilaca, ne znači da sud mora da ga potvrdi. Ovakav plan eliminiše potrebu za naknadnim pregovaranjem, a dužnik će poslovati ponovo i troškovi će biti niži nego kod klasične reorganizacije ili eventualno bankrota.

„Obični“ plan reorganizacije

„Obični“ plan reorganizacije se podnosi nakon pokretanja stečajnog postupka. Koristimo termin „obični“, iako on možda nije adekvatan, obzirom da je razlika između ovog plana i unapred pripremljenog plana u momentu podnošenja, kao i u posledicama koje izaziva podnošenje plana zajedno sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka. Mi ne možemo da govorimo o svim karakteristikama „običnog“ plana reorganizacije, ali ćemo, ovde, reći da je rok za podnošenje plana reorganizacije prekluzivan. Poverilačko ročište određuje stečajni sudija rešenjem o pokretanju stečajnog postupka. Ako se na prvom ročištu ne izglasa bankrotstvo od strane skupštine poverilaca, tada se pristupa izradi plana reorganizacije. Plan reorganizacije se može podneti stečajnom sudiji, najkasnije 90 dana od dana otvaranja stečajnog postupka. To dalje znači da, ukoliko je prvo poverilačko ročište zakazano 40 dana od dana otvaranja stečajnog postupka, za izradu plana reorganizacije preostalo je još 50 dana. Ovaj rok stečajni sudija može da produži najviše za 60 dana¹⁴, što znači da se plan reorganizacije može raditi još najviše 110 dana od dana održavanja tog poverilačkog ročišta. Svako dalje produženje roka za podnošenje plana reorganizacije, stečajni sudija može da odobri samo uz jednoglasnu saglasnost članova odbora poverilaca. Ako nijedan plan reorganizacije nije podnet u propisanom roku, sud donosi odluku o bankrotstvu, a na osnovu tog rešenja stečajni sudija donosi zaključak o unovčenju stečajne mase.

Osim toga, važno je navesti, da seglasanje o planu reorganizacije se vrši u okviru klasa poverilaca, mada postojanje klasa komplikuje proces glasanja. Pravo glasa imaju svi poverioci srazmerno visini njihovih potraživanja. U slučaju kada je potraživanje osporeno ili neispitano, stečajni sudija će izvršiti procenu visine potraživanja u svrhu glasanja. Kada se glasanje obavlja pismenim putem, sudu se moraju podneti glasački listići sa overenim potpisom ovlašćenog lica. Glasanje se vrši u okviru klasa poverilaca. Potraživanja poverilaca

¹² Spasić S., nav.delo, str. 4; član 160 ZS

¹³ Spasić S., nav.delo, str. 5;

¹⁴ Članovi 161-162 ZS

dele se najmanje na klase po osnovu njihovih razlučnih prava i prava prioriteta njihovih potraživanja prema isplatnim redovima¹⁵.

ODNOS STEČAJNOG POSTUPKA I POSTUPKA REORGANIZACIJE, KAO I PLANA REORGANIZACIJE

Kao što smo rekli, da bi mogli da govorimo o pravnoj prirodi unapred pripremljenog plana reorganizacije, potrebno je, ne samo, da odredimo karakteristike „običnog“ plana reorganizacije, kao i odnos oba plana prema poveriocima, već i odnos stečajnog postupka prema postupku reorganizacije, kao i planu reorganizacije.

Status stečajnog postupka nakon pokretanja postupka reorganizacije

Nas će interesovati ne samo status stečajnog postupka u momentu prihvatanja plana reorganizacije, već i status stečajnog postupka, nakon izvršenja plana reorganizacije, kada više ne postoji mogućnost vođenja stečajnog postupka. Naravno, ovde se mora govoriti o pokretanju novog stečajnog postupka, ako se ne izvrši plan reorganizacije. Što se tiče stečajnog postupka, zakonodavac nije izričito odredio njegov status u slučaju pokretanja postupka reorganizacije. Plan reorganizacije, nakon prihvatanja i nakon pravosnažnosti odluke o potvrđivanju istog, dovodi do obustave stečajnog postupka¹⁶. Ako pravilno shvatimo ovu odredbu, onda znači da se stečajni postupak obustavlja, a ne zaključuje. To rešenje nije najcelishodnije, mada se i u drugim, spomenutim, stečajnim zakonodavstvima na isti način definiše ovo pitanje¹⁷. No, obustava nastupa, jer ne postoje više stečajni razlozi. Znači, ne postoje pretpostavke za pokretanje stečajnog postupka, kojemu postojale u vreme podnošenja predloga za otvaranje stečaja. Samo prihvatanje plana, znači da su definisana određena rešenja, kroz oblike reorganizacije, koje zadovoljavaju i stečajnog dužnika i poverioce. Samim tim, nema više razloga za vođenje stečajnog postupka¹⁸.

Kada je u pitanju sprovođenje plana reorganizacije, odnosno, kada stečajni dužnik postupa suprotno sadržini plana, stečajni sudija donosi rešenje o početku novog stečajnog postupka protiv tog subjekta, tako da je jasno, kada će se pokrenuti novi stečajni postupak, kod neizvršavanja plana reorganizacije. Mi ćemo, kasnije, posvetiti pažnju tim situacijama.

Znači, možemo da zaključimo, da se, u slučaju prihvatanja plana reorganizacije, stečajni postupak obustavlja, odnosno, da se, u slučaju, neizvršenja plana reorganizacije, pokreće nov stečajni postupak. Ukoliko se plan reorganizacije izvrši u skladu sa ZS i u skladu sa sadržinom samog plana, dužnik, naravno, nastavlja sa radom.

Način regulisanja stečajnog postupka u odnosu na postupak reorganizacije je logičan, ali ne i celishodan u svim elementima. Sa druge strane, ako govorimo o pravnoj prirodi plana reorganizacije, ovde možemo reći da je navedeno regulisanje statusa stečajnog postupka potvrda da je plan reorganizacije – ugovor, naročito, što on briše stečajne razloge,

¹⁵ Član 165 ZS

¹⁶ Član 166 ZS

¹⁷ Čolović V., Odnos stečajnog postupka i postupka reorganizacije, Pravni život 12/2007, Beograd 2007, str. 287

¹⁸ Čolović V., Pravna priroda plana reorganizacije stečajnog dužnika, Vox iuris, časopis za primenu i kulturu prava, br. 1, Beograd 2009., str. 48

što ukazuje na to da se radi o sporazumu subjekta koji treba da izvrši plan (stečajni dužnik) i subjekata koji će imati određenu korist od tog izvršenja (poverioci).

Status stečajnog postupka nakon izvršenja plana reorganizacije

Da li će se plan reorganizacije izvršiti, zavisi, pre svega, od njegove sadržine i predloženih mera (oblika), koji omogućuju dalji nastavak rada stečajnog dužnika. Znači, mogućnost opstanka stečajnog dužnika i namirenje poverilaca, zavisi, na prvom mestu, od predloga reorganizacije, odnosno, od mera reorganizacije koje su raznovrsne, ali one moraju biti opravdane, tj. mora postojati šansa da se one sprovedu u postupku reorganizacije. Ono što nas, na ovom mestu, interesuje, odnosi se na status stečajnog postupka nakon izvršenja plana reorganizacije. Podsetimo se, još jednom, stečajni postupak se otvara na osnovu postojanja stečajnih razloga, a, isto tako, postupak reorganizacije ne može biti pokrenut, ako ne postoji bar jedna od pretpostavki za pokretanje stečajnog postupka.

Da bi mogli da odgovorimo na pitanje o statusu stečajnog postupka nakon izvršenja plana reorganizacije, moramo analizirati samu primenu plana, odnosno, posledice primene, kao i neizvršenje plana reorganizacije, odnosno obustavu primene plana.

Sa usvajanjem plana reorganizacije ne prestaje funkcija stečajnog upravnika i odbora poverilaca. Rekli smo da se stečajni postupak obustavlja, nakon prihvatanja i potvrde plana reorganizacije. Znači, ne postoje više stečajni razlozi. Usvajanjem plana reorganizacije suspenduju se prava vlasnika kapitala stečajnog dužnika, sve do vremena njegove potpune realizacije. Time je jasno određeno da se postupak reorganizacije okončava, tek, sa datumom potpunog izvršenja plana reorganizacije, a ne sa danom njegovog usvajanja. Međutim, usvojeni plan reorganizacije podnet zajedno sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka u praksi neće dovesti do nastupanja pravnih posledica stečaja. On će se, najčešće, usvojiti pre formiranja odbora poverilaca, odnosno, imenovanja stečajnog upravnika. Ako je reorganizacija nemoguća bez stečaja, kao i ako je za odbacivanje mogućnosti pokretanja novog stečajnog postupka, potrebno izvršenje plana, onda se, sa pravom, može postaviti pitanje, kako mogu i dalje da traju funkcije stečajnog upravnika i odbora poverilaca koji su imenovani u stečajnom postupku. Ako bi, na navedeni način, posmatrali odredbe ZS, onda bi morali da kažemo da stečajni postupak traje sve do potpunog izvršenja plana reorganizacije¹⁹, iako je za njegovo obustavljanje dovoljno prihvatanje i potvrđivanje plana. Upravo je, u tom delu, sva konfuzija oko statusa stečajnog postupka u odnosu na reorganizaciju.

Ako se plan usvoji, on se izvršava u skladu sa predloženim oblicima reorganizacije. Plan ima dejstvo prema svim subjektima postupka reorganizacije. Prema ZS, on ima snagu izvršne isprave i smatra se ugovorom koji će doprineti namirenju navedenih potraživanja²⁰. Sve radnje koje se preduzimaju u postupku reorganizacije, moraju biti u skladu sa sadržinom plana.

Izvršenjem plana reorganizacije nastupaju uslovi koji dovode do nemogućnosti ponovnog pokretanja stečajnog postupka. Znači, ako stečajni dužnik ispuni sve obaveze

¹⁹ Slijepčević D., Spornapravnipitanja u postupkureorganizacijestečajnogdužnika, Pravniinformatör, Onlajnizdanječasopisa, <http://www.informatör.rs/sadr%C5%BEaj-februar-2007.html>

²⁰ Član 167 ZS

predviđene planom reorganizacije, tada će prestati i sva potraživanja poverilaca iz stečajne mase. Sa ispunjenjem tog materijalnopravnog uslova, stižu se i procesne pretpostavke za navedeno.

Na ovom mestu ćemo izneti mišljenje koje je u suprotnosti sa odredbama ZS i koje se zalaže za obustavu stečajnog postupka, nakon izvršenja plana reorganizacije. Razlog tome je ekonomičnost, odnosno, ušteda u sprovođenju stečajnog postupka. No, i ranije su postojala takva ili malo drugačija mišljenja. Naime, po tom mišljenju, između obustave i zaključenja stečajnog postupka, zaključeno je da zaključenje stečajnog postupka, u ova-koj situaciji, nema za posledicu brisanje stečajnog dužnika iz registra, pa se, zbog toga, stečajni postupak obustavlja²¹. Sa druge strane, kod izvršenja plana reorganizacije, stečajni postupak se okončava, stečajni dužnik više ne postoji, postoji samo privredni subjekt, koji je bio stečajni dužnik i koji je nastavio sa radom. Odluka o zaključenju stečajnog postupka se dostavlja sudskom ili drugom registru, koji konstatuje činjenicu okončavanja tog postupka. Ovo stanoviše jeste suprotno u odnosu na odredbe ZS, ali bi se moralo razmisliti o situaciji koja se odnosi na neizvršenje plana. Da li je uputno rešenje koje se definišu ZS, a koje se odnosi na regulisanje nepostupanja po usvojenom planu i na prevaran i nezakonit plan kao stečajni razlog²².

Sprovođenje radnji u novom stečajnom postupku

Pitanje sprovođenja radnji u novom stečajnom postupku, u slučaju obustave primene, odnosno neizvršenja plana reorganizacije, odnosno, ispunjenja uslova iz člana 173 ZS, mora se rešiti primenom pravila parničnog postupka, obzirom da ZS ne sadrži odredbu o tome, obzirom da, konkretno, ne reguliše ni status stečajnog postupka u tom slučaju.

Znači, razlog za zastoj stečajnog postupka nalazimo u prihvatanju plana reorganizacije, što ne predviđa ZS. Primenjujući odredbu Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP)²³, stečajni sud bi, po tome, trebalo da donese odluku o zastoju, navodeći razlog za zastajanje postupka, kao i vreme trajanja zastoja. Obzirom da stečajni sud to ne bi mogao, precizno učiniti, onda bi se navelo samo trajanje postupka reorganizacije, odnosno, uslovi za izvršenje plana. Ako bi prestali razlozi za zastoj stečajnog postupka, onda bi se on nastavio. O tome bi se donela posebna odluka. Kad bi bila regulisana mogućnost zastoja stečajnog postupka, u ovakvoj situaciji, i dalje bi se mogle preduzimati radnje u postupku, ali samo one, za koje postoji opasnost od odlaganja. Preduzimanje neophodnih i neodložnih radnji u stečajnom postupku, kad dođe do njegovog zastajanja je zaštita od neizvršenja plana. Naime, može doći do odugovlačenja primene plana, do određenih zloupotreba, neizvršenja određenih radnji od strane stečajnog dužnika, a u vezi sa planom, što može dovesti u opasnost potraživanja poverilaca. Zbog toga bi bilocelishodno primeniti odredbu ZPP o zastoju stečajnog postupka, jer se mogu preduzimati takve vrste radnji. Sa druge strane, kada bi se prekinuo stečajni postupak, tada se ne bi mogle sprovesti nikakve radnje. Iz navedenog sledi, da se u nastavku stečajnog postupka, ukoliko se plan reorganizacije ne izvrši, ne bi sprovođile one radnje, koje su sprovedene pre donošenja odluke o zastoju.

²¹ Mišljenje izraženo na savetovanju "Zakon o stečajnom postupku – teorija i praksa", u organizaciji Biroa za tehničku saradnju (GTZ) – Otvoreni regionalni fond – Pravna reforma, vršac, jun 2007.

²² Član 173 ZS

²³ Zakon o parničnom postupku (Sl. glasnik R. Srbije 72/2011); član 227 ZPP

Ovakvim rešenjem bi bila postavljena osnova za uspešnu primenu plana reorganizacije, dok bi, sa druge strane, bila obezbeđena i zaštita poverilaca, ako se plan ne izvrši²⁴.

Navedeno predstavlja samo jedno razmišljanje o statusu stečajnog postupka, u slučaju prihvatanja i potvrde plana reorganizacije sve do njegovog potpunog izvršenja, odnosno, neizvršenja. Zastoj postupka bi bio celishodan, bez obzira na to što se mora prihvatiti stanovište da, prihvatanjem plana, nestaju stečajni razlozi. No, da li je tako? Ako stečajni dužnik mora da ispuni svoje obaveze prema poveriocima, dug i dalje postoji, potraživanja i dalje postoje. Da li se, u potpunosti, može reći da su nestali stečajni razlozi? Inače, po odredbama ZS, kod pokretanja novog stečajnog postupka, može se zaključiti da se sprovede sve radnje u stečajnom postupku koji je pokrenut zbog neizvršenja plana reorganizacije.

Status stečajnog postupka u slučaju neizvršenja plana reorganizacije i kad je prevaran i nezakonit plan stečajni razlog

ZS reguliše i slučajeve, kada stečajni dužnik ne postupuje po planu reorganizacije. Izvršenje plana reorganizacije se, pre svega, tiče poverilaca. Znači, ako stečajni dužnik ne izvršava plan reorganizacije, tada poverioci, mogu podneti sudu predlog za pokretanje stečajnog postupka. U ranijem stečajnom zakonodavstvu Srbije je bilo predviđeno da sud, u takvoj situaciji, može naložiti određene mere stečajnom dužniku koje je on dužan da sprovede²⁵. Te mere su sledeće: 1) da stečajni dužnik postupi po planu reorganizacije odmah nakon određivanja mere (iako to zakonodavac ne navodi, ipak, pretpostavljamo); 2) da stečajni upravnik preuzme kontrolu nad stečajnim dužnikom, kada praktično postupak reorganizacije i sama reorganizacija gubi smisao. Ukoliko stečajni upravnik preuzme upravljanje stečajnim dužnikom, dolazi do ispunjenja jednog elementa stečajnog postupka, obzirom da je smisao reorganizacije samostalno raspolaganje od strane dužnika. Tada bi mogli da postavimo pitanje statusa plana reorganizacije, jer se tada ističe njegov prinudni karakter; 3) da se nastavi postupak bankrotstva, odnosno stečajni postupak (kako je to odredio zakonodavac). Sada, ZS ne određuje navedeno²⁶. Neki autori navode da se može raditi o manjim greškama²⁷. Ono što je zajedničko i ranijem ZSP i sadašnjem ZS, jeste da oni ne regulišu koje su greške stečajnog dužnika koje bi dovele do pokretanja stečajnog postupka.

ZS ne predviđa mere koje bi trebalo dužnik da sprovede u slučaju nepostupanja po planu. Time se povećava diskreciono ovlašćenje suda. Možda je trebalo posebno predvideti mere koje bi dužnik sproveo kako bi mogao da se izvrši plan. No, moramo reći da određivanjem i preduzimanjem ovih mera, plan reorganizacije gubi dobrovoljni, sporazumni karakter i pretvara se u prinudni akt, ali je to nemoguće izbeći, obzirom da, u ovim situacijama, stečajni dužnik ne izvršava ono što je preuzeo kao svoju obavezu, tako da će se, tada, plan izvršavati uz pomoć prinudnih mera, ako one dovede do izvršenja.

ZS određuje šta će se smatrati pod nepostupanjem po usvojenom planu, odnosno, pod postupanjem koje je suprotno tom planu. Naime, to su slučajevi, kada navedeno nega-

²⁴ Čolović V., Odnos stečajnog postupka i postupka reorganizacije, Pravni život 12/2007, Beograd 2007, str. 298-299

²⁵ Čolović V., nav.delo, str. 296

²⁶ Član 173 ZS

²⁷ Stevanović M., Priručnikzastečajneupravnike, USAID, Beograd 2005., str.211

tivno utiče na novčane tokove subjekta reorganizacije, zatuim, kada subjekt reorganizacije ne može normalno da obavlja poslovnu delatnost i kada su značajno ugroženi interesi jedne ili više klasa poverilaca. Tada stečajni sudija može angažovati stručno lice, radi utvrđivanja navedenog, a ako to ne učini, može da imenuje privremenog stečajnog upravnika koji će utvrditi činjenice koje se odnose na postojanje stečajnog razloga, pa, samim tim, i na pokretanje stečajnog postupka. Ako se utvrdi postojanje stečajnog razloga, stečajni sudija će doneti rešenje o pokretanju stečajnog postupka²⁸.

Ono što je nesporno, odnosi se na to da stečajni dužnik mora postupati u skladu sa planom reorganizacije i sa odredbama ZS, sa kojima mora biti u skladu i sam plan. Nepostupanje po planu je stečajni razlog²⁹.

Uticao sadržine plana na stečajni postupak i status stečajnog dužnika

Plan reorganizacije sadrži određene mere (koje se još mogu nazivati i oblici), čijim prihvatanjem se obustavlja stečajni postupak. Ne samo to, planom reorganizacije se „oživljava“ stečajni dužnik koji menja svoj status i nastavlja sa radom, ako se plan ispuni, odnosno, izvrši. Posvetićemo pažnju merama reorganizacije koje dovode do promene statusa stečajnog dužnika, odnosno, koje dovode do mogućnosti da stečajni dužnik upravlja svojom imovinom, što je prvi uslov za njegov nastavak rada. Osim toga, rekli smo da od sadržine plana zavisi da li će, po ZS, stečajni postupak biti obustavljen, pa je i zbog toga, potrebno posvetiti pažnju ovoj oblasti. Mora se reći da ZS predviđa mere (oblike) reorganizacije, s tim što ne ograničava podnosioca plana da mora da, u planu, predloži ono što je zakonodavac odredio, već ostavlja slobodu da predloži i neku drugu meru, koju ZS nije predvideo³⁰. Mi ćemo, na ovom mestu, izvršiti grupisanje mera, kako bi pokazali kako one utiču na status stečajnog dužnika, od čega zavisi i sudbina stečajnog postupka, kao i moguće ponovno pokretanje istog. Isto tako, grupisanje mera je neophodno kako bi se one lakše primenile i kako bi se odredio njihov značaj, odnosno, njihovo mesto u odnosu na druge³¹. Svaka mera nema isti značaj. Neke imaju veći uticaj na status stečajnog dužnika, dok druge služe za izvršenje ovih prvih. Mi nećemo posvećivati pažnju sadržini svake od mera. Te grupe mera su sledeće:

- a. Prva grupa – mere reorganizacije koje dovode do promene statusa stečajnog dužnika:
 - 1) zatvaranje pogona ili promena delatnosti;
 - 2) statusne promene;
 - 3) promene pravne forme;
 - 4) prenos dela ili celokupne imovine na jednog ili više postojećih ili novoosnovanih subjekata;
 - 5) izmene i dopune opštih akata stečajnog dužnika i drugih dokumenata o osnivanju ili upravljanju;
 - 6) pretvaranje potraživanja u kapital.

- b. Druga grupa – mere reorganizacije koje omogućavaju dalje upravljanje imovi-

²⁸ Član 173, st.2 i 3 ZS

²⁹ Dukić-Mijatović M., Stečajno pravo, Novi Sad 2010., str. 118

³⁰ Član 157 ZS

³¹ Jovanović-Zattila M., Čolović V., nav.delo, str. 167-168

nom od strane stečajnog dužnika. One obuhvataju sve radnje koje predstavljaju raspolaganje imovinom. Te mere su:

- 1) namirenje potraživanja;
- 2) unovčenje imovine sa teretom ili bez njega ili prenos takve imovine na ime namirenja potraživanja;
- 3) otpust duga;
- 4) ustupanje neopterećene imovine na ime namirenja potraživanja;
- 5) izvršenje, izmena ili odricanje od založnog prava;
- 6) davanje u zalog opterećene ili neopterećene imovine;
- 7) poništavanje izdatih ili izdavanje novih hartija od vrednosti od strane stečajnog dužnika ili bilo kog novoformiranog subjekta;

c. Treća grupa – mere reorganizacije koje se odnose na radnje koje se obavljaju samostalno u postupku reorganizacije, odnosno, kao sastavni deo neke od mera iz prve ili druge grupe. Neke od njih su karakteristične za stečajni postupak i nastupaju kao pravne posledice tog postupka:

- 1) raskid ili izmena ugovora;
- 2) otpuštanje zaposlenih ili angažovanje drugih lica;
- 3) zaključivanje ugovora o kreditu, odnosno zajmu;
- 4) osporavanje i pobijanje potraživanja koja nisu pravno valjana;
- 5) predviđanje otplate u ratama, izmena rokova dospelosti, kamatnih stopa ili drugih uslova zajma, kredita ili drugog potraživanja ili instrumenta obezbeđenja;

Grupisanje mera reorganizacije pokazuje da je neophodno njihovo kombinovanje i da je nemoguće predložiti samo jednu meru. Ove mere možemo posmatrati kao i predmet plana, koji je, kako smo rekli, ugovornog karaktera. Te mere će se primenjivati, ako ih prihvate poverioci, glasanjem u skladu sa ZS.

PLAN REORGANIZACIJE – UGOVOR STEČAJNOG DUŽNIKA I POVERILACA ZAKLJUČEN PRED STEČAJNIM SUDOM

Osnovna specifičnost postupka reorganizacije ogleda se u tome što se on sprovodi još u toku stečajnog postupka³². Plan reorganizacije, kao osnov postupka reorganizacije predstavlja izvršni naslov za sve neprivilogovane poverioce³³. No, iako plan reorganizacije potvrđuje sud, on ima karakter ugovora. To potvrđuju i osnovna načela postupka reorganizacije: 1) načelo dobrovoljnosti, koje se ogleda u tome, što je plan reorganizacije sporazum, koji se usvaja slobodno izraženom voljom kvalifikovane većine poverilaca; 2) načelo ravnopravnosti učesnika u postupku, koje nalazimo u obezbeđenju istih prava u okviru pojedinih grupa (klasa) poverilaca; 3) načelo ograničenja prava dužnika, što znači da dužnik neće moći da izvršava sve poslovne aktivnosti u punom obimu. Ta ograničenja zavisice od oblika reorganizacije, kao i od nadzora nad ispunjenjem plana; i 4) načelo javnosti, što znači da se o planu raspravlja i glasa na sudu, kao i da plan mora da bude objavljen i dostupan

³² Dika M., nav.delo, str. 75

³³ Velimirović M., Stečajnopravo, Novi Sad 2004., str. 187

svim zainteresovanim licima³⁴.

Ako se plan reorganizacije prihvati u postupku i ako njegovo sprovođenje uspe, od toga imaju koristi i poverioci i dužnik. Sa druge strane, može se desiti da poverioci budu oštećeni u naplati potraživanja, kao i da dužnik ne nastavi sa daljim poslovanjem. Ako ne nastavi sa daljim radom, protiv dužnika će se ponovo pokrenuti stečajni postupak, kao sankcija neizvršenja, odnosno, nemogućnosti izvršenja plana reorganizacije.

Iz svega navedenog, možemo zaključiti da je plan reorganizacije ugovor koji zaključuje stečajni dužnik i poverioci pred stečajnim sudom. Iako stečajni sud potvrđuje plan reorganizacije, odnosno, iako jedan od podnosilaca plana može biti stečajni upravnik, ovaj akt ima ugovorni karakter, obzirom da njegovo usvajanje i izvršenje zavise od volja ugovornih strana, odnosno, on se tiče stečajnog dužnika i poverilaca. Sa druge strane, činjenica je da plan reorganizacije ima prinudne elemente, koji se sastoje, upravo, u ulozi stečajnog suda u donošenju plana, kao i u merama, koje se preduzimaju, usled neizvršenja plana³⁵.

PРАВНА ПРИРОДА ПЛАНА РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ И УНАПРЕД ПРИПРЕМЛЈЕНОГ ПЛАНА РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ

Postupak reorganizacije stečajnog dužnika treba da obezbedi, kako nastavak rada dužnika, tako i namirenje poverilaca. Pitanje pravne prirode plana reorganizacije smo, napred, već, spomenuli, kao jedno od bitnijih pitanja, imajući u vidu položaj subjekata i u postupku reorganizacije i u stečajnom postupku. Ovde, pre svega, mislimo na poverioce, odnosno, na različite vrste ili klase poverilaca. Plan reorganizacije je poseban akt, koji mora da bude prihvaćen od strane svih subjekata u stečajnom postupku, pre svega, od stečajnog dužnika i poverilaca³⁶. Nakon usvajanja plana reorganizacije od strane poverilaca, stečajni sudija potvrđuje plan, ako za njega glasa većina poverilaca. Sa druge strane, mora postojati mogućnost da stečajni dužnik izvršava predložene oblike reorganizacije.

Kao što je rečeno, između plana reorganizacije, kao ugovora i plana reorganizacije, kao sudskog akta, odlučićemo se za prvi, obzirom da se o njemu pozitivno moraju izjasniti svi navedeni subjekti. Plan reorganizacije nije sudski akt, iako stečajni sudija, takođe, vodi postupak reorganizacije. Međutim, iako nije sudski akt, moramo primetiti da plan reorganizacije sadrži određene elemente prinudnosti, odnosno, ukoliko se plan reorganizacije ne izvrši u određenom roku, tada će se primeniti mere predviđene u ZS. Naravno, navedeno ne oduzima planu reorganizacije karakter ugovora³⁷, obzirom da se o njemu moraju saglasiti stečajni dužnik, sa jedne, i većina poverilaca, sa druge strane.

Da bi jasno razumeli i odredili pravnu prirodu plana reorganizacije, uvek je neop-

³⁴ Velimirović M., nav.delo, str. 192-193

³⁵ Čolović V., Pravna priroda plana reorganizacije stečajnog dužnika, Vox iuris, časopis za primenu i kulturu prava, br. 1, Beograd 2009., str. 58

³⁶ Dika M., nav.delo, str. 76. Poverioci se, pre svih, izjašnjavaju o planureorganizacije, alinjegovoizvršenjezavisii od stečajnogdužnika

³⁷ Spasić S., Sporna pravna pitanja i praktični problemi u postupku reorganizacije, Zlatiborski pravnički dani 2007, Privredna akademija, Novi Sad, str.128.

hodna analiza svih faza postupaka reorganizacije. Činjenica je da u planu reorganizacije, kao i u svakom ugovoru, imamo dve strane. Ukoliko jedna strana ne izvršava svoje obaveze, ona trpi određene sankcije. Sam stečajni postupak, bez koga ne bi moglo da bude ni postupka reorganizacije, podrazumeva određenu nejednakost strana koje se pojavljuju. No, kod plana reorganizacije i predlog i prihvatanje, kao i izvršenje plana zavisi od stečajnog dužnika. Zakonodavac je morao da predvidi određena pravila, koja štite poverioce. U svakom slučaju, možemo zaključiti da plan reorganizacije predstavlja ugovor sa određenim primesama sudskog akta, obzirom da u njegovom potvrđivanju i nadzoru nad njegovom primenom učestvuju i stečajni sud, odnosno stečajni upravnik.

Pravna priroda unapred pripremljenog plana reorganizacije

Napred smo naveli da je nemoguće odrediti pravnu prirodu unapred pripremljenog plana reorganizacije, bez određivanja karaktera „običnog“ plana. Osnovna razlika između ova dva plana je u momentu podnošenja. Upravo se pre-pack plan i naziva tako, jer se podnosi zajedno sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka. Nećemo ulaziti u prirodu svrhe ovog plana, obzirom da se ovde mogu postaviti različita pitanja, koja bi se vezala, pre svega, za razloge koji su doveli do insolventnosti jednog subjekta, za koga postoji rešenje, odnosno, za koga postoji šansa da nastavi sa radom. Koje su okolnosti postojale u vreme postavljanja pitanja pokretanja stečaja protiv jednog subjekta je pitanje na koje mora da odgovori sud, kao i poverioci koji prihvataju ovako podnesen plan. No, ne možemo ulaziti u sve detalje podnošenja pe-pack plana, već ćemo samo reći da i ovaj plan ima ugovorni karakter, imajući u vidu da ga moraju prihvatiti poverioci da bi se on potvrdio, kao i da njegova sadržina, tj. predložene mere, moraju odgovarati stečajnom dužniku. Sa druge strane, njegova imperativnost je u tome što se mora potvrditi odlukom suda, što je slučaj i kod „običnog“ plana. Jedino što se može istaći, kad je u pitanju pre-pack plan, odnosi se na činjenicu što njegovo usvajanje može dovesti i do otvaranja i do obustavljanja stečajnog postupka na istom ročištu.

PRAVNA PRIRODA PLANA REORGANIZACIJE OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA U PRAVU EU

U pravu Evropske unije usvojen je akt koji reguliše reorganizaciju osiguravajućih društava. U našem pravu nije predviđen postupak reorganizacije za osiguravajuće organizacije. Direktiva Evropske Unije o reorganizaciji i likvidaciji osiguravajućih društava (dalje: Direktiva)³⁸ propisuje neka posebna pravila za reorganizaciju osiguravajućih društava. Postupak reorganizacije predstavlja postupak za nastavak rada osiguravajućeg društva, kada se preuzima niz mera, koje treba da dovedu do toga da dužnik nastavi sa poslovanjem. Samo ovlašćeni (sudski ili administrativni) organ može doneti odluku o preduzimanju mera reorganizacije jednog osiguravajućeg društva, uključujući i filijale u drugim zemljama članicama. Mere reorganizacije će se regulisati po pravu one zemlje u kojoj se sprovode.³⁹ Te mere će imati dejstva u svim zemljama članicama, bez ispunjenja bilo kakvih posebnih formalnosti.⁴⁰ Postupak reorganizacije, koji se

³⁸ Directive 2001/17/EC of the European Parliament and of the Council of 19 March 2001 on the reorganisation and winding-up of insurance undertakings (Official Journal L 110, 20/04/2001 P.0028-0039)

³⁹ Član 4., st.2Direktive

⁴⁰ Član 4., st.3Direktive

sprovodi radi nastavka rada jednog osiguravajućeg društva, podrazumeva procenu niza mera, koje bi dovele do daljeg poslovanja tog društva, vodeći računa o svim specifičnostima same delatnosti osiguranja. Vidimo da i Direktiva uređuje plan reorganizacije kao ugovor, odnosno, neophodno je da o planu izjasne poverioci. Osim toga, možemo zaključiti da Direktiva poklanja veću pažnju regulisanju nastavka rada osiguravajućeg društva – stečajnog dužnika, nego namirenju poverilaca. Ipak, bez saglasnosti poverilaca, ne bi mogao da bude ispunjen ni jedan od navedena dva cilja reorganizacije. To znači da i plan reorganizacije u postupku reorganizacije osiguravajućih društava im ugovorni karakter⁴¹.

ZAKLJUČAK

U stečajnom zakonodavstvu Srbije, kao i u mnogim drugim stečajnim zakonodavstvima, reorganizacija ima dvojak smisao, koji se odnosi, kako na nastavak rada dužnika, tako i na namirenje poverilaca. Na primer, u nemačkom stečajnom zakonodavstvu je reorganizacija na drugačiji način regulisana, kada su u pitanju ta dva cilja. Na prvom mestu, predviđen je stečajni plan, koji pruža više mogućnosti da se namire potraživanja poverilaca, odnosno, da se odnosi između dužnika i poverilaca reše na prinudan ili dobrovoljan, odnosno, saglasan način, a koja će opcija biti izabrana zavisi od samih dužnika i poverilaca. Praktično, to znači da stečajni plan u nemačkom stečajnom zakonodavstvu može imati, kako ugovorni, tako i prinudni karakter. Međutim, osim stečajnog plana, u nemačkom pravu je predviđen i rehabilitacioni plan, koji pruža, na prvom mestu, mogućnost da dužnik i dalje nastavi sa poslovanjem, a, isto tako, i mogućnost transfera poslova stečajnog dužnika trećem licu (privrednom subjektu), koji može na uspešan način završiti te poslove i namiriti poverioce.⁴² Subjekti u postupku odlučuju, koji će se plan prihvatiti.⁴³ Inače, nemačko stečajno zakonodavstvo, odnosno Zakon o insolventnosti Nemačke⁴⁴ reguliše stečajni plan ili plan insolventnosti u tri dela, slično kao i naše, odnosno zakonodavstva, spomenutih, susednih zemalja. Prvi deo se odnosi na sadržinu plana i prava poverilaca u postupku reorganizacije.⁴⁵ Drugi deo se odnosi na prihvatanje i sadržinu plana⁴⁶, a treći na nadzor i primenu istog.⁴⁷ Mere, odnosno oblici, koje se predlažu u delu plana, koji predstavlja njegovu osnovu, a čije prihvatanje i potvrda zavise od poverilaca, zavise od predlagača.⁴⁸ Moramo reći da je nemačko stečajno zakonodavstvo izvršilo jak uticaj na stečajna zakonodavstva Hrvatske i Bosne i Hercegovine (i Republike Srpske i Federacije BiH), čemu nećemo posvećivati pažnju.

Ako treba da izvedemo zaključke o pravnoj prirodi plana reorganizacije i unapred pripremljenog plana reorganizacije, kao i o odnosu stečajnog postupka i postupka reorgani-

⁴¹ Čolović V., nav.delo, str. 57

⁴² Fialski H., *Insolvency Law in the Federal Republic of Germany*, 1994., str. 27

⁴³ *Ibidem*

⁴⁴ *Insolvenzordnung*, 5.10.1994. (BGBl. I P. 2866), 22.3.2005 (BGBl. I P. 837) (1.4.2004.)

⁴⁵ *Insolvenzordnung*, p.217-234

⁴⁶ *Insolvenzordnung*, p.235-253

⁴⁷ *Insolvenzordnung*, p. 254-269

⁴⁸ Luer H.J., *The Insolvency Laws of Germany*, Juris Publishing 2002., str. 80

zacije, kao ključnog u razumevanju i same reorganizacije i plana reorganizacije, oni će biti u formi kratkih analiza u odnosu na sva postavljena pitanja u radu. Te analize (zaključci) su sledeće:

1) U slučaju donošenja odluke o pokretanju postupka reorganizacije, treba drugačije regulisati ovaj postupak. Naime, tada treba doneti odluku o zastoju stečajnog postupka, kao što je rečeno. Radi se o postupku, koji ne mora dovesti do rezultata, a to je izvršenje plana reorganizacije. Sa stanovišta stečajnog postupka, bolje je doneti odluku o zastoju stečajnog postupka, čime bi njegov status u odnosu na reorganizaciju bio definisan. Znači, dok se plan reorganizacije ne izvrši, stečajni postupak je, na neki način, „zamrznut“. Tada se ne bi postavljalo pitanje, a koje se tiče ponovnog sprovođenja radnji u stečajnom postupku. To bi bilo bolje rešenje i za poverioce. Međutim, moramo spomenuti i drugo rešenje koje se odnosi na zaključenje stečajnog postupka, nakon prihvatanja plana. To mišljenje je, najverovatnije, zasnovano na razlozima celishodnosti, obzirom da do izvršenja plana može proći dosta vremena;

2) Odnos plana reorganizacije prema stečajnom postupku određen je prirodom plana, kao i njegovim prihvatanjem ili neprihvatanjem od strane poverilaca. Do usvajanja plana, stečajni postupak traje. Ako plan bude usvojen, tada dolazi do obustave stečajnog postupka. Zatim, ako plan ne bude izvršen, tada dolazi do ponovnog pokretanja stečajnog postupka. Najzad, ako plan reorganizacije bude izvršen u potpunosti, tada su poverioci namireni i ne postoje razlozi za pokretanje stečajnog postupka;

3) Iako smo, već, odredili status stečajnog postupka u slučaju izvršenja plana reorganizacije, zbog toga što se ZS nije jasno odredio po ovom pitanju, moramo još jednom spomenuti nedoumicu oko obustave ili zaključenja stečajnog postupka, u ovom slučaju. Moramo reći da se u zakonodavstvima susednih zemalja drugačije reguliše status stečajnog postupka u navedenoj situaciji, u odnosu na Srbiju. To se odnosi i na Bosnu i Hercegovinu, kao i na Hrvatsku;

4) U slučaju pokretanja novog stečajnog postupka, nakon neizvršenja plana reorganizacije, ZS nije regulisao pitanje sprovođenja ili nesprovođenja radnji koje su izvršene u stečajnom postupku, pre usvajanja i potvrde plana reorganizacije. Ovim rešenjem su zaštićeni, pre svega, poverioci, od samog postupka reorganizacije. Ali, sa druge strane, postavlja se pitanje da li je zaštićen stečajni dužnik i da li je ovim povređeno načelo ekonomičnosti stečajnog postupka. Protivnici ovakvog mišljenja mogu istaći da se u novom stečajnom postupku mogu pojaviti nove okolnosti koje treba da dovedu do sprovođenja svih radnji u novom stečajnom postupku, koji su predviđeni, bez obzira da li je do njihovog sprovođenja došlo u stečajnom postupku koji se vodio pre prihvatanja plana reorganizacije; i

5) Već smo rekli da je, kad govorimo o pravnoj prirodi i unapred pripremljenog plana reorganizacije i „običnog“ plana reorganizacije, ta pravna priroda ugovorna, odnosno, da prihvatanje plana zavisi od poverilaca. Isto je i sa jednim i sa drugim planom. Razlika između ta dva plana postoji i ona se ogleda u momentu podnošenja. Podnošenje plana, zajedno sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka, govori da je sprovođenje postupka reorganizacije nemoguće bez pokretanja i sprovođenja stečajnog postupka. No, sa druge

strane, samo izvršenje plana se sprovodi van stečajnog postupka, što, upravo, govori da se radi o sporazumu dužnika i poverilaca.

Smatramo da je ZS morao jasnije da da odgovore na navedena pitanja. Naravno, navedena sporna pitanja nisu jedine zamerke koje se mogu uputiti zakonodavcu u vezi regulisanja reorganizacije stečajnog dužnika. Status stečajnog postupka mora biti jasno određen, u slučaju pokretanja i trajanja postupka reorganizacije, kao i izvršenja istog. Ako bi govorili o primeni određenih odredaba ZPP, moramo reći da je moguća, ali samo do određene granice. To se odnosi na zastoj stečajnog postupka kod prihvatanja i potvrde plana reorganizacije. Za primenu te odredbe, neophodna je i izmena ZS.

Na kraju, moramo reći da je stečajni postupak je specifičan u odnosu na ostale postupke, a, isto tako, postupak reorganizacije, sa svim oblicima, merama i predlozima, koji treba da dovedu do nastavka rada stečajnog dužnika, predstavlja institut sui generis, iako je regulisan kao deo stečajnog postupka.

LITERATURA:

Monografije, članci,

- Čolović V., Odnos stečajnog postupka i postupka reorganizacije, *Pravni život* 12/2007, Beograd 2007.
- Čolović V., Pravna priroda plana reorganizacije stečajnog dužnika, *Vox iuris*, časopis za primenu i kulturu prava, br. 1, Beograd 2009.
- Dika M., *Insolventijsko pravo*, Zagreb 1998.
- Dukić-Mijatović M., *Stečajno pravo*, Novi Sad 2010.
- Fialski H., *Insolvency Law in the Federal Republic of Germany*, 1994.
- Jovanović-Zattila M., Čolović V., *Stečajno pravo*, Beograd 2007.
- Luer H.J., *The Insolvency Laws of Germany*, Juris Publishing 2002.
- Slijepčević D., Sporna pravna pitanja u postupku reorganizacije stečajnog dužnika, *Pravni informator*, On-lajn izdanje časopisa
- Spasić S., Sporna pravna pitanja i praktični problemi u postupku reorganizacije, *Zlatiborski pravnički dani*, Privredna akademija, Novi Sad 2007.
- Spasić S., *Reorganizacija*, Beograd 2009.
- Stevanović M., *Priručnik za stečajne upravnike*, USAID, Beograd 2005.
- Velimirović M., *Stečajno pravo*, Novi Sad 2004.

Zakonodavstvo

- Directive 2001/17/EC of the European Parliament and of the Council of 19 March 2001 on the re-organisation and winding-up of insurance undertakings (Official Journal L 110, 20/04/2001 P.0028-0039)
- Insolvenzordnung, 5.10.1994. (BGBl. I P. 2866), 22.3.2005 (BGBl. I P. 837) (1.4.2004.)
- Zakon o stečajnom postupku Republike Srbije (Sl. glasnik R. Srbije br. 84/2004)
- Zakon o stečaju Republike Srbije (Sl. glasnik R. Srbije br. 104/2009, 99/2011 – dr. zakoni 71/2012, odluka US)
- Zakon o parničnom postupku Republike Srbije (Sl. glasnik R. Srbije 72/2011)

Vladimir Čolović, Ph.D

*Pan-European University „Apeiron“ Banja Luka
Faculty of Law Sciences*

Basic Features and Legal Nature of Pre Pack Reorganization (Pre-Prepared Reorganization Plan) in Serbian Legislation - with reference to the relationship between bankruptcy and reorganization proceedings

Summary: The proceeding of the reorganization represent the possible continuation of work of the debtor, if debtor successfully carries out a reorganization plan, that is the most important document of this procedure. But, apart from the “ordinary” reorganization plan, the Serbian legislation regulates, also, pre-prepared reorganization plan. This plan shall be submitted together with the proposal for the initiation of bankruptcy proceedings. The determination of a legal nature, i.e., answering the question, what is a pre-prepared reorganization plan, is impossible without a definition of the legal nature of „ordinary” reorganization plan. Does the plan has an imperative nature, or it is a contract between the debtor and creditors? For correct determination of the legal nature of these institutions, it is necessary to determine the relationship of the reorganization proceedings and the bankruptcy proceedings, and the relationship plan of reorganization and bankruptcy proceedings. In this paper, author analyzes four issues that are relevant to the determination of the legal nature of a pre-prepared reorganization plan: 1) Status of the bankruptcy proceeding after the initiation of the reorganization proceeding; 2) Status of the reorganization plan to the bankruptcy proceeding; 3) Whether, after the completion of the reorganization plan, the bankruptcy procedure is suspended or concluded; and 4) Whether, in the event of default or suspension of a reorganization plan, when the bankruptcy process is restarting, implement all the actions of the bankruptcy proceedings. Author defines the conclusion that this document has a contractual character

Key words: bankruptcy proceeding, reorganization, reorganization plan, debtor, creditors, court, trustee.